గోలకొండ పత్రిక

1035 U

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపబడును.

REGISTERED No. N. 45 — హైదరాబాదు—దక్కన్. — REGISTERED No. M. 2135

సంపుటము ౨ } ప్రభవ సంవత్సర ఆషాఢ బ॥ ౧౦ శనివారము. (౨౩ జులై ౧౯౨౭) { సంచిక ౨౩

పరిశోధనావసరములు

(వి. సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు)

(౧)

నిజాం రాష్ట్రమందలి జనకోటిసదియు యీరాజ్యమున స్థాపింపబడి మూడు సంవత్సరముల నుండి పరిశోధనశాఖ పని జరుపుచున్నది. ఆసంస్థయు పక్షమున శ్రీవరాహ కేశవాదిరమణకవులు పాత్రులై బాగుగా పనిచేయుచున్నారు. ఇప్పటికే మన జిల్లాలలో సంతటంతట పరిశోధనా కార్యము జరిగినది. ఇందులో నలుబదియైదు సంవత్సరముల క్రిందటబడిన యీనాము సరిహద్దుల వివరము జిల్లాయునొకటి ఒకటి రెండు జిల్లాలయందు దప్ప వారితో పాటు దేశీయులు తగినంత శ్రద్ధ గొని సహాయము గావించని యీసంస్థ యిప్పటికి సుమారు వేయిరూప్యములు వెచ్చించినది, కాని పనిచాల స్వల్పముగా జరిగినది. క్రమముగా ఈ పనియందు స్థానికులు వారితో గలసి పనిచేసి యుండినచో నిప్పటికి యిద్ది సర్వతోముఖముగ వ్యాపించి యుండవలసినది. అధమపక్షము ౫౦౦ శాసనములును ౧౨౦౦ తాళపత్రగ్రంథములును సంపాదింపబడి యుండవలసినది. సంశయము నన్నివిధములు బలము సంపాదించియుండెడిది. కాని యిప్పటికిని మన దేశీయులందలి నిర్లక్ష్యత వదలి కార్యశూరత్వము ప్రబలదయ్యె. తాను, మనము గుడిలోని "సేవా రేపటి యెటుబోయిన నాకేమి" అను శుష్క వేదాంతము కొంప ముంచుచున్నదిగదా!

శ్రీవరాహ కేశవాది రమణకవులచే నింక నమూల్యమగు కార్యము లెన్నియో పరిశోధనా శాఖయందే కావలసి యున్నవి. శాసనముల కన్నిటికిని ప్రత్యేకంతరములు వ్రాయుటయు వాని బరిశీలించి యందలి చరిత్రాంశముల నన్నింటిని వారు కాలమునకు సంబంధించిన విషయములతో జేర్చి వ్రాయుటయు సంపాదించిన గ్రంథములలో నన్నిదిలో గ్రంథముల వేరుజేసి వానిని సమగ్రముగా జూచి ముద్రణ యోగ్యముగా నొనరించుటయు, ముద్రితగ్రంథముల తాళపత్రప్రతుల ననుసరించి యుచిత పాఠముల నిర్ణయించుటయు ముఖ్యముగా జరుప వలసియున్నది. దేశములయొక్కయు గవుల యొక్కయు చరిత్ర నిర్ణయించుట కవకాశము మొదలగు వలసిన బాధ్యత మన జనపై యున్నది. అందువలన నిక

విూదనైన స్వదేశములో నివసించు విద్యావంతులయిన వారు వివిధముగ శ్రద్ధ గొందురని కొన్ని యావశ్యకములను విశదపరచుచున్నాను.

ఇకముందు శ్రీవరాహ కేశవాది రమణకవులు పరిశోధనార్థమయి పర్యటనము గావించు సమయమున జిల్లాలయందలి యధికారులును దేశాభిమానులగు వారి వెంట వారి శాసనముల ప్రతిబింబములనీయు నిధానముతో, శాసనముల జనపు ఋద్ధతిని దెల్పుకొనవలయును. ఇటుల జేయుటవలన వారు పర్యటనము జేయుచుగా మిగిలిన ప్రదేశములందలి శాసన ప్రతిబింబములను గొను కలిగినచో వెల్ల సంపాదించి చరిత్రాభివృద్ధికమూల్య సహాయము జేయుదురు. మొదట జిల్లాలో కరణము ప్రారంభమయిన దరువాత క్రమముగా తాలూకా కొకరు పంపిను లగుదురు. క్రమముగా మన దేశమంతయు బలు తావులగల వెలకొలది శాసనము లందలి చారిత్రక రహస్య విషయ సాక్ష్యము వెల్లడియయి మన జాతీయోన్నత్యమునకు తోడ్పాటు గలిగించును. కావలసినంత మంది శ్రద్ధాళు లయిన సర్కారు లేక పోవుటచే ప్రజలలో ఏ విషయమును ప్రబోధము లేక యెన్నియో యమూల్య శాసనములు నాశనమయి పోవుచున్నవి. ఒక శాసనము నాశనమగుటచే బూర్తిగా నొకరాజ కుటుంబమో ప్రపంచమున చరిత్రలేక నశించుచున్నది. మా యజ్ఞాన కారణమున బూర్వులు కోటల పరాక్రమ చరిత్రల నెటులంగ జాలక నన్యులచే వ్రాయబడిన పరపు చరిత్రల జదివి నిర్జీవజాతి మగుచున్నాము. లోకశ్రేయః పాలనా శక్తులు సమ్రాట్ వీర వారి ప్రత్యేక వాదములు సహాయశక్తి రసపరిపాలిత హృదయులను ధర్మసంగత నైక జీవులు జగు పూర్వ రాజుల విజయకీర్తి కొన్ని మారు సంస్మరించిన రక్త నాళముల ప్రతిరక్త బిందువు స్ఫుటికముతో నెత్తి సర్జీవు సంరేచన జారింపవా? డిదే! కాని యిట్టి చరిత్ర నాయకులను శాసనముల గోడల గట్టుకొనుటయందు కావుల యొక్క త్రొక్కుడు రాళ్ళుగను స్తంభముల క్రింది మొత్తరాళ్ళుగను, కల్పనమట్లుగను, జోళ్ళగను గావించిమనకొక మనము మన్ను చేసికొను చున్నాము. కావున నటువంటి బుల బదిలేయుటకు సర్కారు పెద్దదగు గావలసి యున్నాను.

తాళపత్ర గ్రంథముల గలవారుం దరితో యిరుచున్నది. మనపూర్వులు మనకిచ్చిన విజ్ఞానమంతయు తాళపత్ర గ్రంథములందే యిమిడియున్నది. ఇప్పుడున్న ముద్రితములు గాక యెన్నియో కొలది యము ద్రిత గ్రంథములు గలవు. జ్యోతిష గణిత శిల్ప వైద్యాదిగ్రంథము లనేకుల కవీశ్వరుల చేరుల తాళపత్ర గ్రంథముల యందిమిడియున్నవి. ఎన్నియో యుపయోగకరములయిన రహస్య విషయములు, ఎన్నియో శాస్త్రములందిమిడియున్నవి. అవన్నియు సంపాదించి యొక చోట జేర్చి కేవల పరిశోధకులకు వానికి దరుగని సహాయము కల్పింపవలయును. మన విజ్ఞానము బెంపొందించు కొనవలయును. అట్టి తాళపత్ర గ్రంథములు చేరి యిండ్లు మన దేశమున నవియు. వాని యుపయోగ మెన్నియో తెలియని వారల యిండ్లలో నుండిన దవ్వాగినై దీపావళియును వ్యవహారోనో, రోమాలను ప్రశ్నను కాడ్లో పంచతంత్రము గావించుచున్నారు. కొందరు పర్వకాలము వందు పోయి గాజులేసికొనుట కుపయోగించుచున్నారు. కొందరు వాని ప్రాయశ్చిత్త పాపమున నదులలోను బావులలోను విడిచిచెప్పుచున్నారు. కొందరు పాతి పెట్టుచున్నారు, మరీ కొందరు బారజేయుచున్నారు. మరికొందరింట్ల పాత కేశములయినవి క్రిముల కాహారములగుచున్నవి. కొందరింట్లనున్నవి వారలను బహువారి చింపిన్నవి తమ కక్కరలేని రాగియును ప్రపంచమున కక్కరగు వారి కీయరు. వీరియన సిరి జ్ఞాని స్వార్థముగా నపయోగించు విధానము యిన నేటి యుపయోగమునకు రాకవ్వ వారవచ్చిన నిరు దొందలు, ఇవిరాని గద్దెపైని నక్కు ప్రసక్తినము గలదుచున్నది. వారటు భావించుటకు గలకారణము తెలియము ఒలుముయునవి గాన్పించవు. గ్రంథములు తమ కిచ్చి పోయినవాని నిలిపిల తిరిగి నిచ్చు రాదేమో యిచ్చుటచేత దమకేమి యగునో యను రెండు ప్రశ్నలు దప్ప వారి వడిగి సమాధానము ప్రత్యుత్తరము లేదు. అట్టి వారినుండి గాక పోయిన తెలుగు వారి యొక్క నిండి యేడ్వు సాహిత్యముల విద్యావిధానమునకు ప్రాచీనమగు నా గ్రంథముల నాకు చేయించి పరిశోధనాశాఖ యందు చేర్చవలయును. ఈయుద్దేశము వారి యొక్క గ్రంథముల ప్రయోజనకారికి సమకూర్ప వలయును

దక్కను మానవ సేవాసమితి

సికింద్రాబాదు

(ఒక స్నేహితుడు)

శ్రీ మహాకాళీ యుత్సవము మీ వత్సరము జూలై ౧౨ ఆదివారము నాడు వచ్చినది. సమితివారు యీ దినమున కష్టపడి పనిచేసిరి. నాలుగు వేల కరపత్రములను ముద్రింపించిరి. మరియు శ్రీ చీకోటి వీరన్న శ్రేష్ఠిగారు గత సంవత్సరము చేసినట్లే యీ యేడు గూడ "అహింసా తత్వము" అను పొత్తము మరల ౨౦౦౦ అచ్చొత్తించి యుచితముగా సమితి కొసంగిరి. వారికి సమితివారు కృతజ్ఞతను తెల్పుచున్నారు.

ఉత్సవదినమున (అనగా ఆదివారమునాడు) ఉదయముననే సమితివారు కరపత్రములను, పుస్తకములను గొని బయలుదేరి త్రోవలోని ప్రతి అమ్మవారి దేవాలయము నొద్దకును బోయి యచ్చట కరపత్రములను పంచిపెట్టుచు, బలియజంతువులను గొనితెచ్చుచున్న వారిని ప్రతిమాలుచు, తుదకు మహాకాళీ దేవాలయము నొద్దకు బోయిరి. గత వత్సరము కంటె యీ యేటకు బలుల సంఖ్య తగ్గినదనియే సమితివారి కితరుల ముఖమున తెలియ వచ్చినది. అచ్చట బోయవాండ్రు కడకేగి వారిని బుజ్జగించి యాలింగనముచేసి జంతువుల జంపుట మానినచో ధనమిత్తుమని ప్రార్థించిరి. ఆ క్రిందటి దినము (అనగా శనివారము) సాయంకాలమున వారితో [illegible] మాటలు జరిగెను. బోయవాండ్రు ఒక్కొక్క జంతువును చంపకుండునట్లు దానికై సమితి ౨౦౦ రూపాయల నిచ్చుటకును సమితివారొప్పుకొనిరి. [illegible] ౨౫౦ రూపాయలను కోరగా దానికి సమితివారు సమ్మతించిరి. ఇంతలో కొంతసేపు కాగానే వారు వారిలో గొందరతి ప్రోత్సాహమున ధనము స్వీకరింప నంగీకరింపక మరలి పోయిరి. శేషుండినచో నొక్క రక్త బిందువైనను మహాకాళీ దేవాలయ ప్రాంతమున బడి యుండదని నుడువ వచ్చును.

వారట్లు సమ్మతిని జూపి వెడలిపోయి మరల మనస్సులను మార్చుకొనిరి. ఆదివారమునాడు సమితివారుదయము బయలుదేరి కరపత్రముల నిచ్చుచు మహాకాళీ దేవాలయము నొద్దకేగి యచ్చటనుండి నల్లగుట్టలో దేవాలయమును జూడబోయిరి. అచ్చటికి మరల బోయవాండ్రు మరల యొసంగబడిన చేసికొన వర్తమానము బంపిరి. అపుడు మరల వచ్చి చెవికొంచెము మాత్రము కోసినచో రూ ౨-౫-౦ యిచ్చునట్లును, చంపక నడచినచో — అణాలు యిచ్చునట్లును, కనీసము ౧౦ మేకల కొకటి వంతునగాని యొక్కొక్క సంపరాదనియు నిశ్చయించబడిన యొసంగిన నలుగురు బోయ దలతోడను చేసికొన బడెను. ఈ విషయమున శ్రీ చీకోటి వీరన్న శ్రేష్ఠిగారు చేసిన సహాయము కొన్నటికిని మరువ జాలము. దానికి సమితివారు కృతజ్ఞత జూపుచున్నారు.

అంతట వచ్చిన [illegible] కొనుటకై పూర్ణముగా [illegible] నరసింహము గారు, మ॥రా॥రా॥శ్రీ శ్యామరావు గారు నుండిరి. కాని బోయవాండ్లలోనున్న యువకులు కొందరు ప్రతి బంధకములు కల్పించి సమితివారిని అచ్చటి నుండి వెడలి పంపిరి. కాని ౧౧ గంటలనుండి సాయంకాలము ౪ గంటల వరకు బోయవాండ్రు సమితివారి స్వాధీనములోనే యుండిరని చెప్పవచ్చును. క్రూరులును, మూర్ఖులును, రాతిగుండె వాండ్రునైన వారి హృదయముల యందు దయా బీజము నాటబడియెను. ఈ యేడు గాకున్నను రాబోవు వత్సరమునకైన బోయవాండ్రు సమితివారికి పూర్తిగ వశమగుదురని వారు నమ్ముచున్నారు.

గాసుమండి, నల్లగుట్టలలో సమితివారు పూర్తిగ జయము గాంచిరని చెప్పుటకు సంతసించుచున్నారు. నల్లగుట్టలో ౧౪ దేవాలయములలో సాత్త్విక పూజ జరిగెను. ఈ విషయమును గూర్చి ముందు పత్రికలో ప్రకటింప బడును.

ఇట్టి పనిని చేయుటలో శ్రద్ధ వహించి దీక్షతో పనిచేయు మ॥రా॥రా॥శ్రీ ఉమమళ్ల నరసింహము గారు కడుం ప్రశంసనీయులు. వారికి కడు సహాయభూతులై కార్యము జయప్రదమగుటకు తోడ్పడిన శ్రీ శ్యామరావుగారును శ్లాఘింపదగి యున్నారు. ఇట్లు అనేకులు శ్రీ శ్యామరావుగారివలె నిలిచి సహాయము చేసి సమితి కార్యములను కొనసాగింతురు గాక!

భారతీయ స్త్రీ ధర్మములు

అనుముల వేంకటసుబ్రహ్మణ్య శర్మగారు

(౨౧ సంచిక తరువాయి)

కన్య	వడుదు.
౮ ఏండ్ల కన్యకు	౧౦ ఏండ్లవరుడు.
౯ ...	... ౧౨½ ,,
౧౦ ...	... ౧౫ ,,
౧౧ ...	... ౧౭½ ,,
౧౨ ...	... ౨౦ } ,,
౧౩ ...	... ౨౨½ } ,,
౧౪కు ...	... ౨౫ ,,
౧౫కు ...	... ౨౭1/2 ,,
౧౬కు ...	... 30 ,,

వీనిలో ఏండ్లు ౧౨ కన్యకయినప్పుడు ౨౦ ఏండ్లవానికిచ్చుటయు, ౧౩ ఏండ్లయినపుడు ౨౨½ ఏండ్లవానికిచ్చుటయు, ౧౪ ఏండ్లయినపుడు ౨౫ ఏండ్ల వానికిచ్చుటయు భారతకారుని మతమై యున్నది.

౧౪ ఏండ్లకంటెను నధిక వయస్సు వచ్చువఱకును బాలికా వివాహము నిరీక్షింపబడుట న్యాయము కాజాలదు. అందు ప్రమాదముగూడ నున్నది. కనుక ౧౨ ఏండ్లు నిండినది మొదలుకొని ౧౪ ఏండ్లు నిండులోపల బాలికకు వివాహము చేసియే తీరవలయునను నియమముండవలయును. పురుషునకు నయితము ౨౦ మొదలు ౨౫ ఏండ్లలోపల వివాహముచేయుట త్యావశ్యకమే. ఇట్టి యెడ వారి విద్యాకాలమెంతయని యిప్పుడు విచారింతము.

బ్రాహ్మణశిశువు గర్భాష్టమమున నుపనీతుడై విద్యాభ్యాసమునకు దొరకొనినచో ననగా ౭వ ఏట విద్య నారంభించినచో ౨౦ ఏండ్లు నిండునరికి నతని విద్యాకాలము ౧౪ ఏండ్లగును. ౨౫ ఏండ్లవాడగు వఱకును జదువునేని ౧౭ సంవత్సరములగును. మనువు నయితము అత్యల్పముగు నత్యధికముగు గాని విద్యాకాల పరిమితి ౧౭ ఏండ్లని చెప్పియున్నాడు. కనుక నిది యంగీకార్యమే.

ఆ గర్భాష్టముననే బాలికయు జదువ నారంభించెనా ౫ లేక ౭ సంవత్సరములు విద్యాభ్యాసముచేసి పిదప ౧౨ ఏండ్లు నిండి కాని లేక ౧౪ ఏండ్లు నిండినదై కాని వివాహమాడుటకే యభ్యంతరములు లేవు కాని స్త్రీవిద్య పురుషవిద్యవలెనే యుండినచో నది ప్రయోజనకారి గాజాలదు.

స్త్రీపురుష విద్యాభేదములు

నమస్కార్యత్వ సందర్భమున మనువు

శ్లో॥ లౌకికం వైదికం వాపి తథాధ్యాత్మికమేవచ
ఆదదీత యతో జ్ఞానం తంపూర్వమభివాదయేత్.

అని చెప్పియున్నాడు. దీని కుల్లూక భట్టీయ వ్యాఖ్యానమిట్లున్నది. లౌకిక జ్ఞానమనగా నర్థశాస్త్రాది [వ్యవహార] జ్ఞానము. వైదిక జ్ఞానమనగా వేదార్థ జ్ఞానము. ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానమనగా బ్రహ్మజ్ఞానము. ఈ త్రివిధ జ్ఞానములలో నొకదానినైనను దానెవని వలన గ్రహించి యుండునో యతడు పూజ్యులు పెక్కుండ్రున్న స్థలమున గూరుచుండి యున్నచో మొదట నతనికి నమస్కరించి పిమ్మట గ్రమానుసారముగా నితరులకు నమస్కరించునది. పైన జెప్పబడిన మూడు జ్ఞానములును మువ్వురియొద్ద గ్రహించి యుండ వారందఱు నొకచో నున్న యెడల వారిలో నాధ్యాత్మిక జ్ఞానదాతకు మొట్టమొదటను దర్వాత వైదిక జ్ఞానదాతకును నతని పిమ్మట లౌకిక జ్ఞానదాతకును క్రమముగా నమస్కరించునది.

రాజయోగ్య విద్యాగ్రహణమును గూర్చి చెప్పినప్పుడు మఱియొకచోట

"త్రైవిద్యేభ్యస్త్రయీవిద్యాం దండనీతించ శాశ్వతీం
ఆన్వీక్షికీంచాత్మవిద్యాం వార్తారంభాంశ్చ లోకతః.

త్రైవిద్యులనగా షడంగ యుక్తమైన వేదత్రయమునధ్యయనముచేసి కృతార్థులైన వైదికులు. వారివలన ధర్మకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సంపాదనము కొఱకు త్రయీవిద్యను గ్రహింపవలెను. త్రయీవిద్యకే వైదిక జ్ఞానమని పేరు. ప్రజలను వారివారి ధర్మార్థ కామములనబడు త్రివర్గమునందు మర్యాదాతిక్రమణము చేయకుండు లాగున శాసించు నిమిత్తము దండనీతిని [శిక్షాస్మృతిని] తదభిజ్ఞులవలన గ్రహించునది. దండ నీతికర్మ శాస్త్రమనియు నామాంతరము. తనబుద్ధిని సత్య నిశ్చయమునకు యోగ్యముగు నట్లు చేసికొను నిమిత్తము అన్వీక్షికిని [తర్క శాస్త్రములను] తద్విచక్షణుల వలన నేర్చుకొనునది. జితేంద్రియత్వాదులతో నుసాధనమగు మోక్ష సంపాదనము నిమిత్తము ఆత్మవిద్యను అనగా నాధ్యాత్మిక జ్ఞానమును ఉపనిషద్ధర్మజ్ఞాన నిష్ణాతులగునట్టి వారివలన గ్రహించునది. ధనార్జనము నిమిత్తము వార్తను అనగా కృషిగోరక్షా వాణిజ్యాది వృత్తివిద్యను తత్తద్వృత్తి నిపుణులవలన దెలిసికొనునదియని భావము.

ఇందలి అన్వీక్షికీ దండ నీతివార్తలను మూడు విద్యలకును లౌకిక విద్యలనియే పేరు. తక్కిన రెంటిలో త్రయీవిద్యకే వైదిక విద్యయని నామాంతరము. ఇక మూడవది యాధ్యాత్మికవిద్య. ఇదియే సర్వోత్కృష్ట విద్యయని పూర్వశ్లోకార్థమున వ్రాయబడి యుండెను.

పురుషునకే విద్యలన్నిటి యందును బ్రయోజనము లున్నవి. వానికి వివాహ యోగ్యమగు కాలముగూడ స్త్రీలకంటె రమారమి యెనిమిదేండ్లు మిక్కుటముగానున్నది. కాని స్త్రీలకీ విద్యలన్నియు నవసరమా? అవసరమైనను వారు విద్యాభ్యాసమునకు సాధారణముగా ౧౭ ఏండ్ల కాలము గడపవగి యున్నారా? అనువిషయము విచారణీయములు. కాని యిప్పటి విద్యా విధానమునుబట్టి నయితము స్త్రీవిద్య పురుషవిద్యకు తుల్యముగా నుండగూడదు.

నేటి యాంగ్లేయ విద్యా పర్యాప్తకాములు నయితము ప్రభుత్వోద్యోగ రూపమగు దాస్యవృత్తికంటె నధికలాభమును బొందియుండలేదు. ఈ దాస్యముననే తమ స్త్రీలను నయితము లాగికొనపోవుట భారతీయ ధర్మములకును జాతీయతకును నయితము విరుద్ధమైన యొక స్వాచ్ఛంద్యమే యగును. కనుక భారతీయ స్త్రీలవిద్యావిధాన మిందులకు భిన్నముగనే యుండవలయును.

(సశేషము)

స్వస్తిదళ వాలంటీర రిపోర్టు

౧౩ ...

[సికింద్రాబాదు దేవిపూజ]

ఉదయమున మబ్బులో కొందరు వైశ్యప్రభువుల ఇండ్లయందు, కూలివాండ్రద్వారా కొన్ని మేకపోతులను రహస్యముగా పంపి బలి యిప్పించినారు. తదనంతరము పవిత్రాసన విశ్వబ్రాహ్మణులు, ఓలా కొందరు రహస్యముగాను, మరి కొందరు బాహాటముగాను బలులు సమర్పించిరి. అనేకులు దేవిముందు బలి యిచ్చుట అథవా హిందువుల చేతితో వధించుట మకృహ్ అని, ముల్లాసాహెబులతో హలాల్ చేసుకొనుటకుగాను, ఒక ప్రక్క చెవి కోయించుకొని వచ్చిరి. వీరిని జూచి, దయతో జీవము తీయలేక చెవు కోయించినారని కొందరు భ్రమపడి చెప్పుకొనుచుండిరి. అగ్రజాతులబడు శ్రద్ధ శాకాహారులుకూడ ప్రాణనిమిత్తము ధరవాలిచ్చిరి. మండిబాదికొయలను బోయిరాజులకు, ఒక దయగల వైశ్యప్రభువు ప్రతిమేకకు రెండు రూకలిచ్చెదనని చెప్పినను, ఈ ఘోర పశుహింసలు ఇచ్చుట కొనసాగింపవలెనని కోరినట్లు తెలిసినది. ప్రతివారి చేతులలో మానవనిర్వాహమితి వాకిలిన పంచబెట్టబడిన కరవ్రతములు ఉపయోగించుచుండెను.

రాత్రి మూడు గంటలయ్యెను. ఘోరమగు పశువులు కూర్చుండునట్లు దప్పుల శబ్దములయ్యెను. పోతులను, గుడిచుట్టు ప్రదక్షిణము గావించిరి. పలక కత్తులు చేతబూని, కాడులచే బిగియబట్టి, కాలు, మెడ డెముల నుండి తెగగొట్టిరి. ఇంతలో గర్భవతియైన ఒక మేక పిల్లను పొట్టచీల్చి పేగులు వెండికలగు పొడుచుకొన్న అంత్రములనిచ్చుచు ఎనుకొని చిన్నపోతుల నెత్తురుదొంగ, పోతరాజు తన నోటను ఆపేగులను మెడలో వేసుకొని తట్టలో రక్తమిశ్రిత అన్నమును వినుకొని పులిగోరి అను పురమునకు పరిగెత్తెను. పాపమా మేకపిల్ల నచ్చినచో ప్రాణము పోలేక విలవిలలాడుచున్నను చూచెను. ఇతడు (గావు) అని మేకపిల్ల క్రింద పడవేసి, తనదంతములతో పట్టిచీల్చివేసెను.

ఉదయము మరియొక వేలకొలది ప్రజలకల కలధ్వనులు మిన్నుముట్టెను. అంతలో ఒక అవేశము కలిగిన స్త్రీ నెత్తి వెంట్రుకలు విరియబోసుకొని, చేతులలో వేపాకు పట్టుకొని ఎగురులాడుచు వాయిద్యములు మ్రోగిన కొలది నాట్యము, వచ్చి ఈ క్రింది పాట పాడెను.

వేబాల్ గిదాల్ మానగ్గరే పాటి అక్క శక్తి నే నేకాదేమిరా! భేదాళ్ళ వేలి యామాగ్గాలా నెత్తి పైదించి బ్రిమిగేసు నూకండ్రా గండిమైసమ్మ మైసమ్మ పుట్టింటి ఒంకొరమేకో పిచ్చింరా! మమ్మ శ్రీ రూపాలు శక్తిపోతురి హంగామ్మ చిందిన నూకండ్రా! బలులొచ్చిన మమ్ము బొండాలు పెట్టి జగహాలు శేశి ఒకులాకూడా! బగబగమని మండి పోద్యోగు మాకండా! మాంసాలు తిన్నాము ఆకేవా భూ బెజవాడ దగ్గర కుబగుబ నాడుచు! మజలీలు చెసేరు కొక్కొసులా! గాజిబికేసేయిమాచూ మమ్మురిట్టు నాక్సి! వజబీజ కేశేరు నూకండ్రా! ధుమ ధుమ ధండిక, ధుమ ధుమ ధుండింక ధుమ ధుమ ధుండింక ధుమ ధుమ ధుండింక ధుంధుండిధీ.

ఇట్లు స్వస్తిదళాధికారి

తలిపేర రక్తధార

౧౩ ...

ఈ బుధ కాలమున మన నగరములో జరుగబడుచున్న పూజ్య కర్మలలో, దేవిపూజలు (మహాంకాళి, నల్లపోచమ్మ, మైసమ్మ, ముత్యాలమ్మ, గండిమైసమ్మ, కట్టమైసమ్మ, డొక్కలమ్మ, పోశమ్మ, మహారమ్మ) పైగిరా ఊరుమ్మడియంతయు సైగ్రామదేవతల పూజలు నుండుట అబాలగోపాలము నెరుగుదురు. ఇప్పుడెట్టు జూచినను వెల్లిని ప్రాణిజము సంతానముల ముఖములు, పసుపు, కుంకుమ, పువ్వు, చందనాది సుగంధద్రవ్యములచే నందముగా నలంకరించుకొని, మాతృవియోగము కలిగిన పుత్రుల పగది ఆతురతతో మందిరముకడ నతియుత్సాహముతో నరుగుచుండు, తల్లిగారి వారపు బాజాబజంత్రీలు, ఆటపాటలతో మారేగుని గమ్యస్థానమునకు చేరుటకు చూచునది నేమి?

అంబా! అంబా! అను కేకలు ఒక వైపునను, మరియొక వైపున గొరగొర గుంజుకపోవు మేకల అరపులు, కొన్ని పెకిబట్టుకొని వినబడుచున్న కోడిపుంజుల దీనాలాపములు, కళా! కళా! యను భయంకరమైన కత్తుల వ్రేటులును, ఎటుచూచినను హత్యలు రక్తధారలు తప్ప మనకేమియు కనబడదు. ఎంత ప్రశ్నము నోకటియైనను నెచ్చుటవైనను గాన రాదు.

అయ్యో! తల్లికి పిల్లలపై నున్న సంబంధప్రేమ యెక్కడ! ఈ ఘోరమైన కఠిన ధూర్త యాగము లెక్కడ! ప్రపంచములో అన్ని పూజలకు, మించిన పూజ పవిత్రతకరమైన శాంతికరమైన మాతృపూజయేనా? అట్టి పూజలు నేడు, కోయలేని యూగి ఉపకారి దీన పశువుల రక్తము కోర్చియా? బొట్టు బొట్టు మెడలో గిలకనీ గ్రామాల కట్టు, ముఖముజూచిన మహాఘసములవలె, నోరు దాచిన తోడేళ్ళవలె, తాను తన మటకేగాక, లోకమాతకు సూడ కళంకము కలుగ జేయ నెట్టి సాహసము?

"మాతృదేశ హితార్థమై యిన్నదా బలియగుటలేక, తమలో నున్న అరిషడ్వర్గములను బలుదుష్టరాక్షసులను దేవిముందు బలినిచ్చి తన్ను బాతరించుట"

అనుచు, గంభీర త్యాగి ధర్మమును విడలి, "నన్ను నాబిడ్డలు రక్షించితివా? తల్లీ, మేకను, మేకపిల్లను తెచ్చి నీముందు గొంతు కోయుదునని మ్రొక్కు, తమ ఎతె నే దేశ కూడ అంపముల మారిగా చాటించి హిందూమతమును హాస్యాస్పదము గావించిరి.

(సాత్విక ప్రచారకుడు)

గోలకొండ పత్రికాసంపాదకులు గారికి

అయ్యా

మీ పత్రికయొక్క చైత్ర శు॥ ౯ సంచికయందు వెల్లటూరు బాంసెంగుగారు అమ్మనబోలు కనకయ్యను చెప్పుతో కొట్టి తిట్టిరని వార్త ప్రకటింపబడినది. బాంసెంగుగారు నన్ను కోజా వడ్డి లెక్కకొరకు పిలువించి కటీణమే లెక్కయివ్వ వలసినదని అడిగిరి. తెల్లవారి వాటిలెక్క వారికిచ్చితిని. నిజముగా జరిగిన విషయమిదియె. గ్రామమునారలు కొందరు శాస్త్రులు బాంసెంగుగారు నన్ను కొట్టిరని అసత్య ప్రచారము కల్పించి వారికి మాకుగల విశ్వాసమునకు కలత కలిగించిరి. కనుక ఈ విషయమును తమ పత్రికలో ప్రకటించవలసినదని కోరుచున్నాను.

ఇట్లు
కనకయ్య
అమ్మనబోలు.

హైదరాబాదు బజారు ధరలు.

కోడారపు లక్ష్మీనర్సయ్యగారు.
వర్తకులు ఉస్మానుగంజు హైద్రాబాదు

ధరలన్నియు హాలీలు.
పల్లా — ౧౨౦ సేర్ల తూకం
సేరు — ౮౦ తులములు

(ఆషాఢ బ॥ ౭) ధరలు.

పెద్దకందిపప్పు	రు॥ ౨౫ ౦ ౦
చిన్నకందిపప్పు కొత్తవి	౨౯ ౧౨ ౦
నాందేడు రాయిబియ్యము	౨౬—౨౪ వరకు
కాశిపి నోడిబియ్యము	౨౯—౨౫ ,,
యిలాయితీ పలుకు చిన్నవి	౨౪ ౯ ౦
బేకసన్నబియ్యము	౨౪—౨౦ వరకు
గద్వాలబియ్యము	౨౨—౨౮ ,,
పికోడిబియ్యము	౮౫—౫౦ ,,
ఆకుకోటిబియ్యము	౨౯—౨౯ ,,
రామసాగరాలు పాలిష	౨౬—౯, ౨౬ ౦ ౦
సన్నమిరిచి	౬౫—౪౦ ౧ ౦
ఉంకపప్పు	౧౪ ౧౦ ౦
మినుములు	౧౬ ౯ ౦
శనగలు కొత్తవి పరదేశి	౧౯½, ౯ ౦ ౦
లంకలు	౧౫ ౧౦ ౦
యారబ్బిగోధుమలు కొత్తవి పరదేశి	౨౨½—౨౨½ ౦
శరబతిగోధుమలు	౨౮ ౦ ౦
బన్సీగోధుమలు మంచివి	౨౯ ౦ ౦
మక్కగోధుమలు	౨౩—౨౮ ౦ ౦
జలాలియగోధుమలు	౨౩—౨౫ ౯ ౦
పచ్చజొన్నలు	౧౩ ౦ ౦
ఉల్లిగడ్డ	౯—౯, ౯ వరకు
నువ్వులు తెల్లవి	౩౯ ౦ ౦
పెసలునల్లవి	౨౧—౯, ౨౨ ౦ ౦
గడ్డినువ్వులు	౨౯ ౦ ౦
తెల్లవులవలు	౦ ౦ ౧
నల్లవులవలు	౧౮ ౦ ౦
పసుపు	౨౨ ౦ ౦
బెల్లము కొత్తవి	౨౯ ౦ ౦
కందులు కొత్తవి	౨౨—౨౪ ,,
ఆలుసందలు	౨౮ ౦ ౦
చింతపండు కొత్తవి	౧౯—౧౯ ,,
కుసుములు	౧౯ ౯ ౦
మెంతులు శే౧౬	౩ ౯ ౦
ఆమిదం శే౧౨	౮ ౫ ౬
ధనియాలు శే౧౬	౧౦ ౦ ౦
మంచినూనె శే౧౨	౪—౧౨, ౯ ౦ ౦
ఎల్లిగడ్డ శే౧౨	౮ ౮ ౦
నెయ్యి నెం ౧ శేరం	౬౫ ౦ ౦
నెయ్యి నెం ౨ శేరం	౪౦ ౦ ౦
అల్లం శే౧౨	౬౬ ౦ ౦
వెండి తు ౧౦౦	౩౭ ౧౦ ౦
బంగారము తులి ౧	౨౬ ౧౦ ౦
పాలరికం కంపెనీ	౧౩ ౧౧ ౦
కోటా	౧౬ ౧౦ ౦
హాలిసికా	౧౬ ౯ ౦

వివిధ విషయములు

డా॥ ఎనిబిసెంటుగారు

లండనులో క్వీన్సుహాలునందు బిసెంటు అమ్మగారు „నా కెనుబది సంవత్సరము లున్నను నేను చాలపని చేయగలనని” పలికిరి. అమ్మగారి ఉత్సాహోత్సాహము ప్రశంస నీయము.

చీనా దేశములోని సైన్యము

యుద్ధ కార్యాలయాధికారి చీనాలోని రెండు సైన్య దళములను కెనడామార్గముగా లండను రమ్మనమని సూచించి యున్నారు.

డాక్టరు మూంజీగారు

నాగపూరునందు హిందూ మహాసభ కార్య విధానముగూర్చి తిరుగుచుండు వారికి ఒక్కసారి మోటారు బండి, లారీ బండికి తాకి క్రిందికి జారెను. వారను చరుకకు కొద్దిగాయములే తగిలెను. కాని వారికి హృదయమును దెబ్బతినుటవలన నొప్పి కలిగెను. పడకయందు పడుకొని శ్వాసతీయుటకు కష్టముగా నున్నది.

బిల్లు యజమానులు

వీరు నిమలా వీడిన తరువాత శ్రీప్రాయోగారి ఎక్సికూటివు కౌన్సిల్ సమావేశ మయ్యెను. „అందు చేలిపనుల రక్షణ”గూర్చి చర్చింప బడెను.

ఆస్ట్రేలియానందలి భారతీయులు

వి. ఎ. టి. రంగాచార్యులుగారు ఆస్ట్రేలియా నందలి భారతీయులు సుఖముగా నున్నారనియు, వారి తరపు నుండి లోకల ఏజంటుగాక ఏజంటు జనరల్ నియమింప బడవలయుననియు వీరు యిరువురిమధ్య స్నేహభావము పురికొల్పుటకు నుండవలయుననియు తెలిపిరి.

యువరాజుగారి ప్రయాణము

కెనడాలోని డైమండు జూబ్లీ యుత్సవమునకు వేల్సువారి వెంబడి వాల్డ్విన్ ప్రిన్సు ఆఫ్ వేల్సు గారు పోవుచున్నారని తెలియుచున్నది.

ఇరువురు గెలుపొందవలయును

బెంగుళూరులో మహాత్మా గాంధీగారు „మీకును మీకార్మికులకును కలహము కూర్చుట నాయభిప్రాయము కాదు. ఇద్దరు గెలుపొంద వలయును. కాని యొకరిపై నొకరు ద్వేషము పూనుట కూడదు” మాలేశ్వరములోని కార్మికుల సన్మాన పత్రపు జవాబులో నుడివెను.

దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయులు

పూనాలో „సరవానీ భవనము” ను నిర్మించు సమయమున పాల్గొన్నటి వారలను స్వామి భవాని దయాల్ గారు ఆఫ్రికానుండి బొంబాయి చేరియున్నారు. దక్షిణాఫ్రికానుండి తిరిగి వచ్చిన భారతీయులకు ఉద్యోగములు దొరకు నంతవరకుండుటకై యీ భవన మేర్పరుప బడినదనియు ఆఫ్రికానుండి వచ్చిన దలుమగోసిన వారలకు ఒక్కడను లెక్కింపక ఏకరములభూమి కొనుటకై ఉదారులు పెద్దలు పూనుకోవలెను. ప్రోత్సాహము లేక ఘనము మాన్పుదురనియు వారు చెప్పిరి. వారు దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయు లొక్కటిగనున్న వారికొక్కడే నుండవలయునని బోధించిరి.

ప్రాచ్యఖండ స్వాతంత్ర్యోద్యమములు

ఎం. బకాడీల్లా గారేచట నున్నారో తెలియుట లేదు. ఫిలిప్పైన్ ద్వీపముల సెనెటు అధ్యక్షుడగు మాన్యుయల్ క్వెజాన్ గారితో సంభాషించుటకు పోవుచుండిరని యనుకొనుచున్నారు. క్వెజాన్ గారు చీనా జపాను దేశముల జాతీయ నాయకులతోను, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుపుచున్నట్లును, ఫిలిప్పైన్ స్వాతంత్ర్యమునకై ఉపన్యాసములు గావించుచున్నట్లును, ప్రస్తుత ఆసియనులు అట్టి విధాన మభివృద్ధి జేయుట కొరకేయని తెలియుచున్నది.

అండమాను ద్వీపములు

అండమాను ద్వీపములు ఖైదీలకే నివాస యోగ్యములు గావని ప్రకటింప బడినవి. అట్టియెడ మోప్లాలను అచట నివసించుటకై పంపుటకు మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు చట్టము తయారు చేసిరి. దీనిని శాసన సభవారు నిరాకరించి యుండిరి. అందుపైన గవర్నరుగారు వీటో చేసి చట్టమును పునరుద్ధరించిరి.

విద్యార్థి ప్రధానోపాధ్యాయుని కొట్టుట

మద్రాసులోని సర్కారువారి. ట్రేనింగు స్కూలునందొక విద్యార్థి యుత్తీర్ణుడయ్యెను. సర్టిఫికేటు తీసుకొని పోవుటకై వచ్చెను. అందులో యితనికి గుణములు తక్కువని వ్రాయబడెను. విద్యార్థికిది వ్యతిరేకముగా నుండెను. ప్రధానోపాధ్యాయులుగారు మార్చుట కొప్పుకొనక పోయిరి. విద్యార్థి నిందావాక్యములు పలుకుచు ప్రధానోపాధ్యాయులపైనను సహాయోపాధ్యాయులపైనను పైబడికొట్టి పారిపోయెను.

శ్రీనివాసఅయ్యంగారు

హిందూ మహమ్మదీయ మతసమస్యల విమర్శించుచు వ్రాయు లేఖ పత్రికలు చాలా జాగ్రత్తగా వ్రాయవలయును. స్వాయాధిపతులగు వలెపు నిరసించిరి. „రంగీలా రసూల్” ను నిరసించి యున్నారు. కాని న్యాయ శాసనమునకు లోబడి లేదని అభిప్రాయము కొట్టివేసిరి. నేను యిరు పక్షముల వారికిని నేయితర మతస్థులైనను తన్ని మతస్థుల గురువులను గౌరవ భావముగా చూడవలయునని కోరుచున్నాను.

మిస్ పానంది కరుగారు

ఈమె గులాబు ఖానుని పెండ్లియాడెను. దీనిని హిందువులు నిరసించిరి. అందుపై ఆమె తాను బాగుగ విచారించియే ఖానుని వివాహమాడితిననియు, మతము వివాహ సంస్కారమునందు జోక్యము కలిగించు కొనకూడదనియు, బ్రాహ్మ సమాజికులగు తన యింటి వారికిట్టి వివాహము నూతనము గాదనియు గృహలక్ష్మి అను పత్రికయందు ప్రకటించెను.

ఓడ నిర్మాణ స్థలము

చక్రవర్తిగారి దంపతీ యుక్తముగ లివర్పూలుకుపోయి అచట ప్రపంచములో గొప్పదియగు ఓడ నిర్మాణ స్థలము తెరచిరి. దీనికి రెండుపది లక్షల పౌండ్లు వెచ్చింప బడినది.

భారత వ్యవహారములవను

కౌమన్సు సభయందు లార్డు బర్కెన్హెడ్ భారత మంత్రిగారు చర్చించుచు హిందూ దేశమునకు స్వపరిపాలన సమయము లేదని చెప్పిరి.

వివాహ సంస్కారము

శ్రీమతి లీలావతిగారు భర్తాంతర వివాహములు జేసికొన వలయునని ప్రబోధించుచున్నారు. వీరు జైన మతస్థులు. పతిని కోల్పోయి యొక్క సంవత్సరమైనది. ఇప్పుడు నాయకులు ప్రముఖులున్ను బాహ్మణుడును, అగు మున్షీ గారిని వివాహమాడిరి.

నికారగోవాపై దండెత్తుట

అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములవారు నికారగోవాపై దండెత్తిరి. నికారగోవా స్టేటును రక్షించవలెనని చెప్పి లోపరచుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. లిబరల్ లీడరగు సాండినో గారిని అరెస్టు చేయుటకు వీరు ప్రయత్నించగ ౨౦౦ అమెరికా సోల్జర్లు చనిపోయిరట. ఇందువలన నికారగోవా వాసుల యందు ద్వేషము ప్రబలి యున్నది.

ఫార్వర్డు పత్రిక

ఫార్వర్డు పత్రికకుగల నిషేధము బర్మా ప్రభుత్వమువారిచే జారీయైనుండి తొలగింప బడినది.

రవీంద్రుని సందేశము

టాగోరుగారు జావాకు ప్రయాణమగుచు తమ యుద్దేశము భారత వర్షమున నిరుత్సాహము, నిర్వీర్యము ప్రబలి యుండుటవలన ఆచింతవలన పోవుచున్నామనియు, ఆదేశ పూర్వులు ఆధ్యాత్మికౌదార్యముచే ప్రఖ్యాతి గాంచి యుండిరనియు, పూర్వము భారత దేశమున మానవ సౌభ్రాతృత్వము వ్యాపించి యుండెననియు, ఈ పర్యటనవలన వివిధ జాతులకు సమరసభావ మేర్పడగలదనియు నుడివిరి.

వియెన్నా అల్లరులు

ఇచట ప్రభుత్వమువారు పోష బిల్లు బయలుదేరి తీర్మానించగా వారు అల్లరిచేసి ప్రభుత్వ కార్యాలయములపై బడిరి. సైన్యములు వచ్చెను. అందువలన ఆనేకులు మరణించిరి. ఇప్పుడు శాంతముగ నున్నట్లు తెలియుచున్నది.

రిజర్వు బ్యాంకు బిల్లు

కలకత్తా నగరమున సెలెక్టు కమిటీవారు సమావేశమయిరి. బిల్లుగారు మెంబరుల చాలా మంది గూర్చి చర్చజరిగె ఏది పక్షము వారికి జయము కలిగెను. బ్యాంకింగు పద్ధతులు గూర్చియు నింకను చర్చ జరుగుచున్నది.

గోలకొండ పత్రిక

ప్రభవనామ సంవత్సర ఆషాఢ బ॥ ౧౦

శనివారము

ఆర్థిక పరిస్థితులు

నిజాంరాష్ట్ర పరిపాలనా నివేదికయందలి ముఖ్యభాగముగూర్చి నివేదించుట కిపుడు ప్రయత్నించెదము. భూమ్యాదాయమును, ఇతర శాఖలయును ఇందు చేరియున్నవి.

ఆదాయ వ్యయము: నివేదికా సంవత్సరమున కాలమనుకూలముగ లేనందున ఆదాయము హెచ్చ లేదు. ఈ విషయము వాతావరణమను శీర్షిక క్రింద వివరింపబడినది. వివిధ శాఖల ఆదాయము నిర్ణీతముకన్న హెచ్చినది; వ్యయము తగ్గినది. ఆదాయము ౭౨౮. ౮౮ లక్షలు, వ్యయము ౬౪౩. ౭౦ లక్షలు, నిలువయగు ౧౨౨.౨౪ లక్షలనుండి ౨౪ లక్షలు దానము, ఋణము నిధులకును, ౩౪. ౪౦ లక్షలు శాఖా వ్యయములకును, ౯. ౨౯ ఇతర అవసర వ్యయములకును, పోగా ౧౧౯. ౬౮ లక్షలు నిలువయుండెను.

నాణెములు కాగితము చలామణి: నివేదికా కాలమున ౯౧౦౩౪౯౭౪ విలువగల నాణెములు చలామణియందుండెను. రు ౩౪౧౦౮౭౪ విలువగలవి చెడిపోయినందున కోశాగారమున చేర్చబడెను. కాగితము చెలామణినిధియందు రెండు కోట్ల యిరువది యేడు లక్షల పైగ మొత్తము యుండెను.

శాసనసభ: ౧౩౩౪ ఫసిలీ అంతమునాటికి ౨౨, ౨ ౨ ౮ ౭ సభ్యులుండిరి. ౧౪౪౭౮౪ పాలసీలు ౧౧౯౦౦ సభ్యులకు జారీ చేయబడినవి.

వివిధశాఖలు

మతశాఖ: నవాబు నవనుయార్ జంగు బహదూర్ శాఖాధ్యక్షులు (సదరుల్ సుదూరు) దానములు, గ్రాంటులవలన వ్యయము తగ్గినది. మొత్తము రు ౧౦౭౦౮౯౭ లు. వివాహములయందు నేలు ముద్రలు వైకొనుట యును, పశువధశాలలు ప్రభుత్వాధీనము చేసికొనబడి మత విషయములు తెలిసిన ముల్లాలు నియమించుటయును, టోలీ మసీదునందు పవిత్ర గ్రంథముల కాగితములు మొదలగునవి భద్రపర్చుటకును, ఏర్పాట్లు జరిగినవి.

విద్యుచ్ఛక్తి: ఆర్ యల్ గాడ్లను గారధ్యక్షులుగ నుండిరి. మెయిన్ లైనులు (Main lines) ౧౧ను, సబ్ స్టేషనులును ౪౨ నివేదికా కాలమున నుండెను. ఆదాయము రు ౨౭౪౪౩౯ లు. వ్యయముపోగ ఈశాఖ వలన కలిగిన లాభము రు ౧౧౦౯౮౮ లు.

వర్కుషాపు: ౩౪౦౮ ఆర్డరులు వైకొనబడెను. ౩౧౧౩ పూర్తిచేసి యివ్వబడినవి. రు ౪౭౧౨౭౪ ఆదాయము; రు ౪౩౪౦౭౩ వ్యయము; రు ౩౭౭౦౧ లాభము.

నగర అభివృద్ధిశాఖ: పి. ఎ. భువనాసిగారు బి. ఎ. ఇ. మెహితిమింగా నుండిరి. అఫ్జల్ గంజు వంతెనుండి ముసల్లంజంగు వంతెన వఱకు జేసినపనియు, ఆజంజాహిరోడు, ముఅజ్జం జాహీరోడు, గున్ను షెడ్ రోడు, అక్బరుబాజారు, సుల్తానుషాహి, రోడ్లభివృద్ధియు, మీరాలు జమ్లా చెఱువు స్కీమును, సంపూర్తియయినవి. ఈచెఱువు స్కీముకు రు ౨౩౭౧౮౯౦ వెచ్చింపబడినవి. బీదలకొఱకు ముసల్లంజంగు తోటలయందు ౨౩ గృహములు కట్టబడినవి. ఇంతియకాక వివిధ భవనముల మరమ్మతు కూడ చేయబడినది. మొత్తము వ్యయము రు ౧౦౦౩౯౭౭౨ లు.

స్టేటిస్టికు గజెటియరు: మౌల్వీ రహీమతుల్లా సాహెబు అధ్యక్షులు. ఈశాఖ వారు ముఖ్యముగ నిజాంరాష్ట్ర స్టేటిస్టిక్సు పట్టికయు, వ్యవసాయ స్టాకుపట్టికయు సిద్ధపరిచిరి. జిల్లాల పరిస్థితులు తెలుపు నివేదికలు కూడ తయారు చేయబడినవి.

అభివృద్ధిశాఖ: ఇంతవరకున్న యేడులక్షల ఎకరముల భూమికి, ప్రభువుగారి ఫర్మానుసారము మిరాశుగానుండి రెండులక్షల ఎకరములభూమి చేర్చబడినది. రైతుల వలస పద్ధతి స్కీము తయారు చేయబడెను. భూమిని భాగములుగ విభజించి ౯౦ పరుఖాస్తుదారులకు పట్టాపై నొసగబడినవి. ఇతర రాష్ట్రాభివృద్ధి కరములగు పనులకు రు ౧౦౭౮౦౨౩౪ల గ్రాంటు అంగీకరింపబడెను. అందునుండి రు ౧౦౪౪౨౦౨లు వ్యయపరుచబడినవి.

అర్ధశాఖ: ఈశాఖా నివేదిక ప్రత్యేకముగ ఇది వరలో విమర్శింప బడినది.

ముద్రాక్షరశాల: రాజా వేణుగోపాల పిళ్లెగారు ఆఫీసరుగ నుండిరి. ఆర్డరులు తక్కువవచ్చినందున పనికూడ తక్కువగనె జరిగినది. ఆదాయము రు ౧౯౮౯౦౧ లు వ్యయము రు ౧౮౯౭౮౭ లు, లాభము రు ౭౧౦౮౮ లు. రా బ. కే. జగదీశరావుగారివలన ప్రింటింగ్ రేట్లు నూతన పద్ధతిపైన ఏర్పాటు చేయబడినవి

స్టేషనరీ: ఈశాఖ ప్రభువుగారి ఫర్మానుసారము నివేదికాకాలమున స్థాపింపబడినది. రు ౧౧౧౭౭౪౯ ల కాగితములు మొదలగునవి ఖరీదు చేయబడినవి. రు ౮౦౪౭౪ విలువగలవి వివిధశాఖలకు సప్లై చేయబడినది. ఈశాఖావ్యయము రు ౧౧౨౪౪ లు.

ప్రభుత్వము ప్రజలు మతభేదములు లేకుండ శ్రద్ధవహించి ప్రోత్సహించుట శ్రేయస్కరమే. అయినను రాష్ట్రము నందుండు అన్ని మతముల వారికికూడ నేర్పాట్లు గావించుట సముచితము. ఇచట హిందువులే అధిక సంఖ్యాకులున్నారు. ఇట్టి జనసంఖ్య గలవారి బాలురకు మతవిద్య గఱపుటకేకాని, వారు నీతిబాహ్యులు గాకుండ శాసించుటకేకాని, ఏర్పాట్లు గావింపలేదు. మతశాఖయందు హిందూ శాస్త్రవేత్తల నియమించి అపుడపుడు ఇస్లాంమతము గూర్చియు వారి మతముగలగూర్చియు ప్రోత్సహింపబడు విధమున హిందూమతము గూర్చి నట్లు ప్రోత్సాహము నంగవలయునని యు గతసంఘసంస్కార సభాధ్యక్షులు సూచించియున్నారు. ఈలోపము దయామయులగు మన ప్రభుత్వము వారు తీర్చినచో హిందూ మతమున కెంతయో మేలుచేసిన వారగుదురు.

అభివృద్ధి శాఖపైన దేశాభివృద్ధి సాధారణ పడియున్నది. ఈరాష్ట్రముక నివాసమునకుతగని అటవీప్రదేశములు కలవు. అట్టివానినినివాసయోగ్యములుగను వ్యవసాయమున, కనుకూలముగను, నొనర్పవలసియున్నది. జిల్లా ప్రధానస్థలముయందు నీటివసతులు గల్పించవలసియున్నది. రైలుమార్గము లెన్నియో జిల్లా ప్రధానస్థలములకు వేయవలసి యున్నది. చక్కని బాటలెల్లెడల నిర్మించ వలసియున్నది. పనులన్నియు అభివృద్ధిశాఖా ద్వార జరుగవలసియుండును. ఇంతవఱకు జరిగిన ప్రయత్నము భివద్ధి కలిగించు చున్నను, ఇంకను కొంత తలపని జరుగవలసి యున్నది. దీనివలన ప్రజలయందలి నిరుద్యోగము సమసిపోవును. దేశము సర్వతో ముఖముగ వృద్ధిచెందుటకు మూర్గ మేర్పడును. ఇందుతోటి ౧౩౩౪ ఫ॥ నివేదికయొక్క పర్యాలోచనము సంపూర్తి అయినది.

లాంఛనము

ఆంధ్ర భాషాభిమానులును ఆంధ్రోద్యమ గౌరవ ప్రచారకులును, [illegible] వేంకటప్పయ్యగారు కీర్తి శేషులై నెలపదిహేను రోజులు కావచ్చినది. నిన్న హైద్రాబాదు పౌరులు స్మారక సభ జరిపి తమ శోకమును వెలువరించు లాంఛనము జరిపిరి. ఇచటి వారికి సంతాపము వెలిబుచ్చుటకిపుడు తీరిక కలిగిన దికాబోలు. ఇట్టి సభలు జరిపినను, జరుపకపోయినను కీ॥ శే॥ వారి గౌరవమునకు కళంకము సాధింపదు కాని మనమెంతో అప్రమత్తులమో లోకమునకు తేటపడును. ఆంధ్రమాతకు అమూల్య సేవ జేసినట్టియు, ముఖ్యముగ భాగ్యనగరమునందు ఆంధ్రభాషా నిలయము స్థాపించినట్టియు, మహామహులగు కొమఱ్ఱాజు లక్ష్మణరావు గారినే ఈ సంవత్సరము మఱచిపోగ వేంకటప్పయ్య గారొక లెక్కయా?

తపాలా శాఖానివేదిక

౧౩౩౭ ఫ తపాలా శాఖానివేదిక ప్రకటింపబడినది. నివేదికా కాలమున నవాబు సర్దారు నవాబు జంగు బహదురు అధ్యక్షులుగానుండిరి. టప్పాచట్టమును, ధనాపహరణ అభియోగములు మూడు నెలల లోపల విచారణ సలుప వలయుననియు, సేవింగ్సు బ్యాంకు నందు అయిదు వేల వఱకు ధనము నిలువ యుంచుకొన వచ్చుననియు, నాణెములు భీమా రు ౨౦౦ వఱకంగీకరింప వచ్చుననియు, తపాలా శాఖ నుండి ముత్తరములు మొదలగునవి తెప్పించుకొనుటకు (Window Delivery) రు ౧-౨ సంవత్సరమున కొసగవలయుననియు, పావిరాకాత్ శాఖవారి జామీను మొత్తములు సేవింగ్సు బ్యాంకు నందు నిలువ నుంచవచ్చునని ... వడ్డీ కొఱకు నిలువ యుంచు ధనము యెంతయైన నుంచవచ్చుననియు మార్పులు చేయబడినవి. నివేదికా కాలమున ౨౦౧ తపాలాఫీసులుండెను. ౪౭ తీసివేయబడినవి. దీనికి కారణము రాబడి లేకుండుటయని సూచింపబడినది. సేవింగ్సు బ్యాంకునందు రు [illegible] జమాచేయబడి రు [illegible] తీసికొనబడినవి. [illegible] ఖాతాదారు లుండిరి. రు [illegible] లు నిలువచేయబడినవి. ఈ శాఖాదాయము గతవత్సరముకన్న హెచ్చినది. రు [illegible] వ్యయమునందు రు [illegible] తగ్గినవి. నివేదిక కాలమున మొత్తము ఆదాయము రు [illegible] లు మొత్తము వ్యయము రు [illegible] లు. నివేదిక కాలమునవచ్చిన, రాబడిపోగ రు [illegible] లు ప్రభుత్వ కోశమునుండి యొసగబడెను. అధికప్రయత్నము సలిపిన శాఖవారిపూర్తి వ్యయము రాబడిచే నసంపూర్తి కాగలదు.

నివేదికా కాలమున [౩౧] అభియోగములు ధనాపహరణము, దొంగతనము తపాలా ముద్రలు మొదలగు వానికి సంబంధించినవి యుండెను. అపహరించిన రూపాయిలు [illegible] నుండి [illegible] దొరికినవి. మిగత వాని గూర్చి విచారణ జరుగుచున్నది. [illegible] అభియోగముల విచారణ జరిగినది. మొత్తముమీద నివేదిక ప్రోత్సాహకరముగ నున్నదనియు శాఖాధ్యక్షుల ప్రయత్నము తేటపరచుచున్నదనియు, ప్రభుత్వమువారు ప్రశంసించుచున్నారు.

సత్యాగ్రహము నందుగల పరిమితి

కాంగ్రెసు కేవసెట్టునందు యెంతవరకు ఎచట నైనను ఎట్టి అక్రమ శాసనమునకునైనను సత్యాగ్రహము ప్రారంభింప వచ్చును. అందుకు కాంగ్రెసువారి అనుమతి ఎట్టి అవసరము లేదు. నాగపూరులో ప్రారంభింపబడిన ఉద్యమము న్యాయమైనదే యని యెంచుచు ఆ సత్యాగ్రహము యొక్కరీతియందు వారు నమ్మకమున్న యెడల వారు వెంటనే పరిరక్షించి దానిని ప్రారంభించినవారు. చెరసాలలోనున్న సేనానికిని యితరులకును వారి కృతజ్ఞతను చూపినవారగుదురు. ఇది నిజముగా సత్యాగ్రహము కాదని యే వారికిగూడ నమ్మకము కలిగినచో వారు దీనిని మరల ప్రారంభింప నవసరము లేదు.

ఈరీతిగా ఆయుధ చట్టమును భంగించ జాలమని నేను స్పష్టముగా చెప్పగలను. దేశభక్తులగు సంగడులు విచారణలేకుండ కారాగృహము నందుంచుట అక్రమమనుటయే నాగపూరులో కష్టముల సేవకును దొరతనమునకును వివాదాంశము గాని, ఆయుధ ధారణము కాదు. కావున శాసనోల్లంఘనమునకు ఆయుధ శాసనము నెంచుకొనుట సత్యవిధముల అనుచిత మేయగును. దొరతనమువారు చేసిన అక్రమములలో ఆయుధ ధారణమును నిషేధించుట ప్రధానమగు అక్రమము. ఆయుధములను ధరింపగోరిన భారతీయులు న్యాయముగ సమయములో వానిని ధరించుటకు హక్కు కలిగియున్నారని అహింసా సిద్ధాంతమును గట్టిగా నమ్ముచు నేను అనేక సారులు స్పష్టముగ తెలిపియుంటిని. సత్యాగ్రహవాదులు ఆయుధశాసనము ఉల్లంఘనము చేయుటకు ప్రయత్నించుట అనుచితమైనది. ఆయుధములను ధరించు హక్కు ప్రత్యేకముగ పొందవలసినదే. సత్యాగ్రహము ఆయుధ ధారణము గూర్చి ప్రభుత్వము నియమముల నేర్పరుపక తప్పదు. కాని ఆయుధశాసనము అక్రమముగా నుండినను దాని నక్రమముగ ప్రయోగించుచున్నను అపుడు సత్యాగ్రహము ప్రారంభింప వలసిన అవసరము కలుగవచ్చును. దొంగతనము నడపివేయుట మంచిదేయైనను అందుకొరకు చేయబడు చట్టము దుర్వినియోగము చేసినచో దానిని గూర్చి కూడ సత్యాగ్రహమొనరింప వలసియే యుండును. కాని దొంగతనము నడచుటకు చేయబడిన చట్టము దుర్వినియోగము చేయబడుచున్నదని సత్యాగ్రహము చేయగోరువారు దొంగతనము చేయుటెట్లు అనుచితమో అట్లే ఆయుధశాసనమును దుర్వినియోగము చేయుచున్నారు సత్యాగ్రహము చేయగోరువారు ఆయుధములను ధరించుటగూడ అనుచితమనియే నా అభిప్రాయము.

సత్యాగ్రహమునకును సాత్విక నిరోధము (సివిలు డిసొబీడియన్సు) నకును చాల భేదమున్నది. సాత్విక నిరోధము సత్యాగ్రహము వంశోక భాగమే యగును గాని సత్యాగ్రహము అన్నియును శాసనోల్లంఘనములు కావు. నాగపూరు మిత్రులు సత్యాగ్రహమనియు సాత్విక నిరోధమనియు తలచినదాని నెపుడు విరమించిరి గాన వి. గి. రాష్ట్రీయ యువకులను నిర్బంధ విముక్తుల గావించుటకు సత్యాగ్రహము నెట్టుల ప్రారంభింప దగునో నేను సూచింప గోరెదను.

విదేశ వస్త్రములను బహిష్కరించుట ఖద్దరును నరచుట హిందూ మహమ్మదీయ మైత్రిని నెలకొల్పుట మున్నగునవియే సంగరయువకుల విముదలకు ముఖ్యసాధనములు. ఖద్దరు విధానమును విదేశవస్త్ర బహిష్కరణమును విస్త్రృతముగ నిరుత్సాహకరములని వారు భావించి సత్యాగ్రహమునే చేయగోరినచో నేను వ్యక్తి శాసనోల్లంఘనమును సూచించెదను. ఒక్కడే మాత్రమే నాగపూరునుండి కొలనికరకు బయలుదేరి కలెక్టరు వద్దకు పోవలెను. కొలనదాకను దిక్కులేనివాని రూపించి తైలభాగ్జికి కావలసినంత మాత్రమే ధనమును సమకూర్చి వెంటబెట్టుకొని పోవలెను. ఒకసారి ఒకడు మాత్రమే పోవలెను. ఆరీతిగా సూటిగా కలెక్టరులో ప్రభుత్వ మందిరములోనికి పోవలెను. అచట కెవ్వడైనా వారిని నిరోధించెదరో అచటనిలిచి సంగరయువకుల విడుదల కోరవలెను. లేదా నన్ను అరెస్టు చేయుడని కోరవలెను. ఈ సత్యాగ్రహమునకెట్టి ఆయుధములను కలిగియుండరాదు. ప్రభుత్వము వారు యెన్ని బాధలను పెట్టినను ప్రతిక్రియ చేయకుండ శాంతముతో సహింపవలెను. తినుటకు ఆహారమును, చదువుటకు బైబిలు, గీత, ఖురాను, గ్రంథసాహెబు మున్నగు మత గ్రంథములను తీసికొని వెంట గొనిపోవచ్చును. ఒకడిని అరెస్టు చేయగానే మఱియొకడు పోవుచుండ వలెను. ఇట్టి వారి వెంట సంగరయువకులను విడుదల చేయుడు గాని పట్టుదలతో చాలమంది యువకులు చేసినచో కొంతకాలమున కైనను ఫలితము కలుగవచ్చును.

ఈ సత్యాగ్రహమును నడుపుటకు తగినన్ని పవిత్రత శాంతికరము లభింపలేకపోయిన నేను నాయకత్వమును వహింపజాలను, శ్రీకరమైనయట్టి పవిత్రతను బయలుపఱచుటకే నేను నిరంతరము ప్రయత్నించుచున్నాను.

(యంగు ఇండియా)

స్థానిక వృత్తాంతములు

ఆబ్కారి శాఖ

అబ్కారి నాజం సా॥ నారభి ప్రాయాను సారము రంగారెడ్డి తాలుక్దారు గారిని ౧౫ అమరుదాదు నుండి ౧౩౩౯ ఫ సంవత్సరము పూర్తి యగువరకు బకాయా తహ్సీలాకొరకు స్పెషల్ తాలుక్దారుగా నియమింపబడిరి.

అకాల మరణము

౧౩ వ షహరేవరువాడు ౧-౩ గంటలకు ఘాన్సి మియా బజారునందు ౪ సంవత్సరముల బాలిక పాత గోడ పైబడినందున మరణించెను.

తాడుబన్ మేలా

తాడుబన్ మేలాను దర్శించుటకు ప్రభువుగారు పతీసుతుల యుక్తముగ వెడలిరి. ఆరోజు ప్రభుత్వ కార్యాలయములకు అర్ధదినము సెలవొసంగ బడెను

దొంగతనము

అఫ్జలుగంజ్ వంపుగల బాలికొట్టిన రూపాయల కాణముకుండేదు॥ ౩-౫౩ విలువగల ముల్యము లుదొంగలింప బడినవి పోలీసువారు పరిశోధించు చున్నారు

మోటారు వేగముగ నడపుట

మోటారు డ్రైవరగు షేకుఅహ్మద్ అతివేగముగ బండిని తోలి చారిమినారు రెలింగుకు తాకించి నందున జుర్మాన విధించబడెను

విషము త్రాగుట

కార్వాను నివాసియగు శంకరుబాయి అను నామె తీవ్రమైన విషము పుచ్చుకొని కడుపు శూలచె బాధ నొందుచుండెను అఫ్జలుగంజ్ ఆసుపత్రిలో ప్రవేశ పెట్టబడెను. కాని రెండు గంటల లోపలనె కడుపు పగిలి మరణించెను.

ప్రభువుగారి విరాళము

ఢిల్లీ లేడీ హార్డింగు కళా శాలకు శ్రీ నిజాం ప్రభువుగారు సంవత్సరమునకు రెండువేల రూపాయి లంగీక రించిరి.

భాషాంతరీ కరణ శాఖాధిపతి

ఈ విషయమై నిశ్చయము జరుగు వఱకు మౌల్వీ మహమ్మదు యినాయితుల్లా సా॥ పనిచేయునట్లు ఆజ్ఞాపింప బడినది.

ఇస్లామియా హైస్కూలు

ఈ పాఠశాల కివ్వ గ్రాంటు మరి రెండు సంవత్సరముల కొఱకు ౧౮౦౦ చొప్పున అంగీక రింప బడినది

బహుమాన ప్రదాన సభ

సెంటు జార్జి గ్రామరు స్కూలుయొక్క ఒ బహుమాన ప్రదాన సభయును నూతన వన ప్రవేశోత్సవమును నేడు అయిదు గంటలకు గౌ॥ రెసిడెంటు గారి భార్య యాజమాన్యమున జరుగును.

ఉస్మానియా కళాశాలాధ్యక్షులు

మహమ్మదు అబ్దుర్రహమాన్ ఖాన్ సా॥ బి ఎస్. సి నేడు సాయంత్రము మెయిలులో వచ్చెదరని తెలియుచున్నది. వీరు లండన్ నగరమున ఆచటి కాలేజి శతాబ్దోత్సవమునందు పాల్గొనుటకై పోయి యుండిరి.

ఉస్మానియా ఎల్. ఎల్ బి పరీక్షా ఫలితములు

ఫైనల్

మొదటి తరగతి

ఎస్.జి. యావుద్రహిమాన్ రజ్వి, మహమ్మదు అబ్దుల్ రవూఫు, వెంకట ప్రసాదు, ఇంద్ర కిరణ్, మహమ్మదు అబ్దులు ఖాదర్ సర్వారి, భీకాజి. మాణిక్యరావు మారు నాలకుల్, ప్రభాకర్ దామోదరు సండేలకర్, రజా మహమ్మదు ఖాన్, సయ్యదు యూనసు, ఆర్ రాజా ప్రసాదు, లాలు బర్కత్, మహమ్మదు కమాలొద్దీన్ పి. ఎన్. శర్మ క్రిష్ణా బారతోష్కి, సయ్యదు అబ్దుల్ జబ్బారు,

మొదటి సంవత్సర తరగతి ఫలితములు రాబోవు సంచికలో ప్రకటింపబడును.

వైద్యకళాశాల ఫలితములు

ఇవి రాబోవు సంచికలో ప్రకటింపబడును.

స్మారకసభ

ఈసభ బాల సరస్వతీ ఆంధ్ర భాషానిలయము న శ్రీయుత తాడేపల్లి మృత్యుం జయరావు బి ఎ. ఎల్. ఎల్. బి గారి యధ్యక్షతక్రింద సమావేశమయ్యెను. సుమారు ఏబదిమంది సభకు విచ్చేసిరి కీ॥ శే॥ పువ్వాడ వేంకటప్పయ్యగారి యకాల మరణమును గూర్చి విషాదమును వెలిబుచ్చుచు, వారిగుణగణముల గూర్చి శ్రీయుతులు మాడపాటి హనుమంతరావు, వద్దిరాజు నరసింహా రావుగార్లు ఒక గంటకాలము గంభీరోపన్యాసము గావించిరి.

తీర్మానము

విఖ్యాతాంధ్ర భాషాసేవకులును, నిజాం రాష్ట్రాంధ్ర దేశమున గ్రంథాలయోద్యమ వ్యాప్తికై అవిశ్రాంతముగ పాటుబడిన దేశాభిమానులగు పువ్వాడ వేంకటప్పయ్యగారి యకాల మరణమును గూర్చి హైదరాబాదులోని ఆంధ్రులు తమ విచారమును ప్రకటించుచు కీర్తిశేషుని ఆత్మకు శాంతి ప్రసాదింప భగవంతుని ప్రార్థించు చున్నారు

కంటి ఆరోగ్యము.

ఎప్పుడును, కొంచెముకైనను, మిక్కిలి కాంతి గల వస్తువులవైపు చూడరాదు

వెలుగు బాగుగాను ఉండవలయును అది మిక్కిలి ప్రకాశముగా గాని చాల తక్కువ కాంతిగా గాని యుండరాదు. అట్టి వెలుగు మన వెనుక నుండి ఎడమ చేతివైపుగా పుస్తకము మీద పడవలయును. కాని కంటి మీద ఎంత మాత్రము పడరాదు. కిటికీవైపు మనము వీపుపెట్టికొని కూర్చుండిన యిట్టి వెలుగు రాగలదు సరిగాముద్రపడనట్టివిన్ని, చిన్న అచ్చులో ముద్రించినట్టివిన్ని పుస్తకములు, కాగితములు చదువరాదు. అచ్చు అక్షరములు 3/50 అం॥ ఎత్తునకు, 1/100 అం॥ వెడల్పునకు తక్కువగా నుండరాదు.

సంధ్య వెల్తురులో గాని సూర్యకాంతిలో గాని చదువకుము మెరుగైనమిక్కిలి తెల్లకాంతిగల కాగితములు వాడకుము. అవి కండ్లను చెదరజేసి బాధకలిగించును. కండ్లను తరచుగా విశ్రాంతి నిచ్చుచుండవల యును. ఏలే సూర్యునపుడెల్ల మరొక దిక్కుగాచూచిన విశ్రాంతి కలుగును పిల్లల ఆరోగ్యస్థితి ననుసరించి ఆరు లేక ఏడు సంవత్సరములకు లోపుగా చదువారంభింపరాదు. రైలులో గాని, బండిలో గాని ప్రయాణముచే యుసపడుచున్నా, పరుండిన్ని చదువరాదు.

చదువునప్పుడు, వ్రాయునపుడు తల, వళ్లు నిలువుగా నుంచవలయును వంచరాదు కూర్చుండుటకు సౌఖ్యముగానుండునటుల కుర్చీలు మేజాలు తయారు చేయవలయును పిల్లలు పుస్తకముల మీదికి వంగవలసిన అవసరముండరాదు. పుస్తకముల మీద పడు చూచదువుటకూడదని తెలియజేయవలయును. కంటికి 12—18 అం॥ దూరములో పుస్తకముండునట్లుగా బల్లలు తయారు చేయవలయును మేజాబల్ల ౩౦ డిగ్రీలు ఏటవాలుగా నున్న పుస్తకముమీద పడుచూచదువ నవసరముండదు. బడిపిల్లలలో నూను, తలవంచుట, కూర్చుండుటలో లోపముచే గల్గును. వెంటనే పిల్లవాడు గాని ఉపాధ్యాయుడు గాని తగు శ్రద్ధవహింప మిచే యివి బాగా ఏర్పడును.

ప్రకృతిమనకు యీ దిగువ చిహ్నములచే రాబోవు కీడును తెలియజేయగనే తగు శ్రద్ధ తీసికొనుట ఉచితమైన పని. చిహ్నములు కండ్లవెలుగురుకోరుట, మండుట, వెలుగుసహింపజాలకుండుట, దురద, ఎరుపు, కంటిమీద పురుపులు, కనురెప్పలు వాచుట, ఒక కంటికన్నమరొక కన్ను చిన్నదిగా నుండుట, నల్లని వలయము లేర్పడుట, కంటి చుట్టూ ముడుతలు, నత్తి, వణకు, కండ్లార్చుట, తలదిమ్ము, తలనొప్పి, చదువునందయిష్టము, నిద్రమత్తు, మూర్ఛ, శ్రద్ధగానే పని చేయలేక పోవుట, త్వరగా కోపగించు కొనుట, మరపు, విచారము అలపు, కండ్లకు 14 అం॥ కు మించిన దూరములో గాని సమీపమున గాని పుస్తకముంచి చదువుట, చిన్నఅచ్చురాతప్రలందు చదువునపుడు అసౌఖ్యము, నల్లని చుక్కలుపడుట, మబ్బుకమ్మినటులుండుట, కండ్లముందు దారములు వ్రేలాడు చున్నట్లుండుట.

సలహానిచ్చు నేత్రవైద్యుడు, డాక్టరు కె వి పోపటు, యల్. ఆర్. సి పి.యస్. యల్.యం. (యెడింబరో) పాశ్చాత్య అంధు కంపెనీ, నేత్రవైద్యులు, సులోచనము లమ్మువారు. (లండను) జేమ్సుబజారు, సికింద్రాబాదు.

రాజకీయ సభలనగా నెట్టివి?

[ఒక జిజ్ఞాసువు]

మహా ఘనతవహించిన మన ప్రభువుగారు ౧౧ సెప్టెంబరు తారీఖున ప్రసాదించిన ఫర్మానులోని శబ్దజాలమును బట్టియు, ఇటీవల హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు నల్లగొండ జిల్లా సభను గూర్చి చేసిన తీర్పును బట్టియు, పై ఫర్మాను జారీఅయిన తరువాత గడచిన ౭ సంవత్సరములలో కలిగిన సభా వృత్తాంతములను బట్టియు నాకెట్టి సందేహమును కలిగినది. పాఠకులలో నెవరి నుండి సందేహ నివృత్తిని గోరుచు, ఈ విషయమున పాఠకులకు సాయపడునను కొన్ని ప్రశ్నల నిక్రింద పొందుపరచుచున్నాను.

ప్రశ్నావళి

౧ రాజకీయ సభ అనగా నర్థమేమి? ఈ శబ్దము బ్రిటిషు హిందూదేశమున గాని, మన రాష్ట్రమున గాని, ఇంగ్లాండు మున్నగు నాగరిక రాష్ట్రములలో గాని, ఎచ్చటనైనను నిర్వచింప (తారీఫు చేయ) బడియున్నదా? ఉన్నచో ఆ నిర్వచనము ఎట్లున్నది?

౨ ప్రభుత్వాధికారులవలన, ప్రభుత్వోద్యోగుల యుద్యోగ ధర్మమునకు కాని, కర్తవ్య నిర్వహణ విషయమున గాని సమావేశ పరుపబడు సభ రాజకీయ సభ యగునా?

౩ ప్రభుత్వము వారి వలన ప్రజలకు హెచ్చరించుటకు గాని, వారికి విజ్ఞానము కలిగించుట గాని, చేయబడు బహిరంగసభ రాజకీయ సభ యగునా?

౪ జనుల లేమలుగల ఏదేని యొక కష్టమును గూర్చి గాని, కష్టములను గూర్చి గాని, ప్రభుత్వమునకు విన్నవించుకొనుటకై చేయు సభ రాజకీయ సభ యగునా?

౫ ప్రభుత్వమువారు చేసిన ఏదేని ఆజ్ఞను గూర్చి గాని, [illegible] ఆజ్ఞను రద్దుపరచుటకై [illegible] సమావేశమగునది రాజకీయసభ యగునా?

౬ లోకల్ బోర్డు సంఘముల యొక్క గాని, పురపాలక (బలదియా) సంఘముల యొక్క గాని, పరిపాలనను విమర్శించుచు ఆక్షేపించుచు చేయబడు సభ రాజకీయ సభయగునా?

౭ ప్రభుత్వము చేసినట్టి ఏదేని మహోపకారమునకు గాను కృతజ్ఞత దెలుపుటకై కూర్చబడుసభ రాజకీయ సభయగునా?

౮ రాజకీయ సభల విషయమున గల నిర్బంధములను తొలగించుటకై మహా ఘనతవహించిన మన ప్రభుత్వము వారిని సవినయముగ సభక్తికముగ, ప్రార్థించుటకై కూడినసభ రాజకీయ సభయగునా?

౯ "రాజకీయ వ్యవహారముల [సియాసీ వాయిజ్] ను కలిగించునట్టి సంఘము (ఎహా తిమాల్) తో పనిచేయుసభ" ల నిర్వచనము ఎచ్చటనైన కలదా? ఏ గ్రంథమున దొరకును?

౧౦ శాసన నిర్మాణసభ [మజ్లిసె వజెఖవానీన్] వారు ఏదేని చిత్తుశాసనము [మసవిదా ఖానూన్] ను ప్రజాభిప్రాయము కొరకు జరీదాలో ప్రకటించిన తరువాత, దాని బాగోగులను చర్చించుటకు సమావేశమగు సభ రాజకీయసభ యగునా కాదా?

గ్రామసమాచారములు

జన్గామతాలూక

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాలస్థితి

జన్గామ తాలూకాలో వ్యాఘ్రకిరణ ప్రవేశమైనప్పటినుండి మిక్కిలి వానలు కురియుచున్నవి. యుక్తప్రకారము చెరువులు కుంటలు నిండినవి. వాగులు పొంగి పారుచున్నవి. వానలేని దినములేదు.

వ్యవసాయము

పునాస పైరులలో వరి కోతలు కోయుచున్నారు. ఇరికె ల్పులు ముమ్మరముగా నున్నవి. పునర్వసు కార్తె వచ్చిన దాది గొంగళిపురుగు ఎక్కువైనది. అయిదవ ప్రతి కొందరకు పైరుల ఈ పురుగు పాడుచేయుచున్నది.

పశువులు

పశువులకు చిన్న మేత కొన్నిచోట్ల కసువు దొరకుచున్నవి. ఇంక కొన్ని దిక్కుల అడవులలో గడ్డి దొరకుచున్నవి. మొత్తముమీద పశువులకేమియు బాధలేదు.

కల్వకుర్తి

(స్వ. విలేఖరి)

ఆరోగ్యస్థితి

కేవల వాగాడంబరప్రియుడును, కార్యాచరణ విముఖుడును నయిన వృద్ధమానవునివలె మేఘములు మూడు నాలుగు దినములనుండి సాయంత్రము ఉరుములు మెరుపులతో గాన్పించి కురియక పోవుచున్నవి

క్రీడోత్సవాలు

ర షవాలవరు సాయంత్రమునను ౫ గంటలకుండి చిట్టారుగంటల వరకు శ్రీయుత రాయి భవాని ప్రసాదు తహసీలుదారు గారికి పోఖాల్ కు బదిలీయైన కారణమున వారి పీడ్కోలునకు సభ సమావేశమయ్యెను. తాలూకా మాలిష్రీటు గారును, ఉపాధ్యాయులును, న్యాయవాదులును, తదితర గ్రామ ప్రజలును సభ నలంకరించి యుండిరి. శ్రీ రాయి భవాని ప్రసాదు గారికి పత్రాకృతి ప్రశంసాపద్యములు సమర్పించిన మీదట పరిపూర్ణ్య భాయా పత్రము తీసికొనబడెను. తదనంతరము ఫలహార విందుతో సభముగిసెను.

శ్రీ దేశోద్ధారక ఆంధ్రభాషా నిలయము కూకట్నూరు

వార్షికోత్సవము

ఈ నిలయముయొక్క వార్షికోత్సవమున కధ్యక్షులుగా నాహ్వానింపబడిన విఖ్యాతాంధ్ర పండిత కవి వర్యులు శ్రీ కావ్యభూషణులగు బ్రహ్మశ్రీ మేలూరి కేశవ రామ శాస్త్రిగారు భాద్రపద మాసములో తప్పక విచ్చేయుటకు అంగీకరించిరి. బహుశః వార్షికోత్సవము భాద్రపద శుద్ధ పంచమి సప్తమిలోపల జరుగవచ్చును. సుప్రసిద్ధులింక వస్తేత లాహ్వానింప బడుచున్నారు, ఈ పంచమి సాయంత్రమునెల్లరిసమావేశమునంగు భాషా నిభాషాభిమానమును వెల్లడించెదరు గాక!

పౌరోహిత్యము

మహారాష్ట్ర ఆంధ్ర బ్రాహ్మణులను దేశభాషా సేవా గురవర్యులును, శాస్త్రకావ్యజ్ఞులును, శ్రీకృష్ణ ప్రచారిణీ గ్రంథమాల సంపాదకులును, తమ నిరంతర ప్రచార ప్రబోధములచే మహారాష్ట్ర ఆంధ్రోద్యమ వికాసమునకు వన్నె దెచ్చి పట్టియు, యూ సంస్థను కూడ తమ యమూల్య ప్రోత్సాహ మొసంగినట్టియు శ్రీయుత పుల్లాడి వరదయ్యగారి యకాలమ్రుత మరణమునకు చింతిల్లుచు, వారి యాత్మశాంతికై శ్రీ పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచు, దుర్భరదుఃఖ నిమగ్నులై యున్నవారి ధర్మపత్నికిని, బంధు వర్గమునకును నిలయ పక్షమున సానుభూతిని తెల్పుచున్నాము.

హరికథా కాలక్షేపము

నిలయ సభ్యుల కొందరి ప్రోత్సాహ యాదరణంబులచే, ఈ ప్రాంతమున పెక్కుచోట్ల హరికథా కాలక్షేపము లొనరించుచున్న ఉదుగూడెం వాస్తవ్యులును, శ్రీ నారాయణ దాసుగారి శిష్యులునునగు బ్రహ్మశ్రీ గుట్టుపల్లి వెంకటసుబ్బ దాసుగారిచే, శ్రీ కృష్ణాష్టమి పుణ్యదినమున, ప్రహ్లాద చరిత్ర హరికథా కాలక్షేప మొనరింప బడెను. ఇందులకు తోడ్పడిన నిలయ సభ్యులెల్లరు ధన్యులు.

కా. నం. రా. బ. వా శర్మ
కార్యదర్శి

బాల్కొండ

కాలస్థితి

ఆరువారములనుండి కార్తిక వర్షము కురియుచు లేదు. వర్షకాల మారంభమై ఇంతవరకు కొలది మాసములు గడచెను. అయినను నేటివరకు కుంటలయందు నీరు రానులేదు. రైతులు వర్షము లేదని భయకంపితులగుచున్నారు

బాటస్థితి

డిచ్పల్లి స్టేషన్ మొదలుకొని నిర్మలవరకు రాజమార్గ కట్టడము ఆరంభమైనది. అచటచట పని కేవలము లేనిచోట కట్టుచున్నారు. ఈ వంతెనలు పెద్దవియున్న పిదప కంకర పోయుదురట. ముందు వర్షకాలములో ఈ బాటపైన మోటారు బండ్లకును బాట సారులకును ఏమాత్రమైన చిక్కులు కలుగ నేరవు.

సప్తాహము

ఆషాఢ మాస కృష్ణ ద్వితీయ మందవాసరము నుండి ఈ గ్రామమందు బ్రాహ్మణోత్తములచే ఆఖండ స్థితి సప్తాహ మారంభమైనది. కాని పూర్వమువలె ఉచ్ఛస్థితియందున్న లేదు. గ్రామ వాసుల సహాయము కూడ లభించ లేదని తెలియుచున్నది. యథాక్రమము తమ ఆచారమును విడనాడక మేళములు పల్లికను భావించి యుండవలెనని తెలియుచున్నది. కాముడు కండ్లు తెరచినచో బ్రహ్మజ్ఞాని భ్రష్టుడు గాదా యని పెద్దల వాక్యము అసత్యము కాదుగదా! నిలవయా సప్తాహము శ్రావణ పొందుటకు కారణము ఈ మేళములే నిదర్శనము. శ్రోతల యందరి నిమగ్నమునుల రమ్యము పాలుగొనుచుండిరి. ప్రతి సంవత్సర ముట్లు గడుచున్నను సంఘ సమ్మర్దము, ఈ గ్రామమునకు ప్రక్క గల కులము కోలుపోయినది. కర్మభూమియందు నను భగవంతుని అనుగ్రహ మెప్పుడు వచ్చునో. తెలియదు.

సోనుభాత్

(స్వ. విలేఖరి)

శ్రీ బాలకిషన్ గారు వరకల్ పశ్చిమ పాఠశాల ఈ తాలూకాలో మొదటి సంవత్సరము నుండి పనిచేయుచున్నారు. వీరి కాలములో ఈ తాలూకాలో ప్రజలెల్లరు, వీరి గుణగణములను ప్రశంసించుచున్నారు, నేర్పుతోను కర్తవ్యములచే, యేలాటి అరమరికలు లేకుండ, పనిచేయుచు వచ్చిరి.

ఇపుడు వీరు ఏకాక పెద్దాఫీసు ఉద్యోగమునకై ప్రమోషను వారిచే, న్యాయ ప్రసాదము పొందుచున్నారు. భగవంతుడు వీరి కోర్కె నెరవేర్చి ఆయురారోగ్యము లొసంగు గాక!

రోడ్లు

గ్రామములోని రోడ్లు ఏమాత్రము బాగుగాలేవు. కాలువల కాలువలను కయివను, ప్రక్కలను పొందిక లేకుండ నుండవలయును గదా. చిన్నచిన్న వంటు రాళ్ళ నీటి వదలి వేయుదురు. పబ్లిక్ రోడ్లు అంటి వేయను అంటనుగా నుండవలదా? వర్షాకాలములో నడచుట, ఆగడ నేలలలో నడచుటకు వీలు కాదు. పంచాయితీవారు, మా కొందరు యాలించి, ప్రజల సౌకర్యము గావింతురని నమ్ముచున్నాము.

వర్షములు

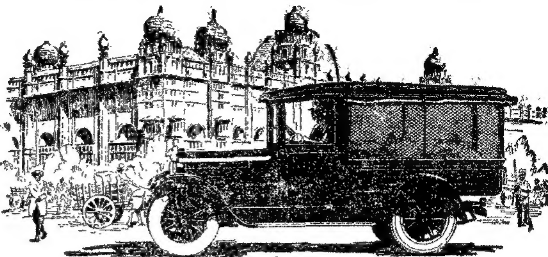
ప్రతిదినము కురియుచున్నవి కాని చుట్టు ప్రక్కల ఎక్కడను, చెరువులు నిండిన వదంతిలేదు. పశువులకు పెట్ట బాధ మాత్రము తప్పినది

ప్రభుత్వావసరములు పూర్తిజేయును.

ప్రపంచమందన్ని సంస్థలును డాజి బ్రదర్సు కమర్షియల్ బండ్లను ప్రయోగించును. జమైకాలోని కింగ్స్టనునందును, బొంబాయినందును, దక్షిణాఫ్రికాలోని కేపుటౌనునందును, తపాల శాఖ వారును ఆస్ట్రేలియా నందలి ఇతర ప్రభుత్వ శాఖలును, ఈ బండ్లను వాడెదరని చెప్పిన తక్కువదే.

బలమైన ఫ్రేములును, స్ప్రింగులును, బలమైన ఇతర భాగములును నుండుటచే చాల ప్రయోజనకారియని వీలుకే తేటపడును. అందులను ఇతర రకముల బండ్లకన్న డాజి బ్రదర్సు కమర్షియల్ బండ్లు చాల మేలైనవియును, తక్కువ వ్యయమునకే వినియు, ఏల చెప్పెదరు.

ఇతర వివరములు కోరువారును, ధరలు తెలుసుకొనువారును, దిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలయును.

Meets Government Specifications

Hundreds of public institutions throughout the world employ Dodge Brothers Commercial Cars. The Post Offices at Kingston, Jamaica; at Bombay, India; at Capetown, South Africa; and several government departments in Australia—to mention only a few.

Deep, heavy channel frames, reinforced all-vanadium springs, ample body dimensions, the prodigal use of fine alloy steels and drop forgings—all tell a story of exceptional efficiency. All tell why Dodge Brothers Commercial Cars render better and more economical service than most light trucks of much larger *rated* capacity.

Dodge Brothers Screen Commercial Car - - - -
Dodge Brothers Touring Car - - - - -
Graham Brothers 1-Ton Chassis - - - - - - -
Graham Brothers 1½-Ton Chassis - - - - - - -
Delivered

బొంబాయి సైకలు ఏజెన్సీ

అందు మోటారు లిమిటెడ్.

౫-౨, ౫౩, జేమ్సుస్ట్రీటు,
సికింద్రాబాదు (దక్కన్)

టెలిగ్రాం:—మోటర్ స్టన్సు. టెలిఫోను నం. ౨౧౩.

DODGE. BROTHERS COMMERCIAL CARS

REG. No. N. 45. REG. No. M. 2186

గోలకొండ పత్రిక
ట్రూపుబజారు హైదరాబాదు, దక్కన్.
సంవత్సరము చందా రు. ౦
అర్ధ సంవత్సరము ,, ,, ౧-౫-౦
విడి ప్రతి ౦-౧-౪

STAMP.

Printed and Published by B. Prtahana Reddy at the Golkonda Press, Troop Bazaar, Hyderabad, Dn.